

DÉLMAGYARORSZÁG

SZEGED, Szerkesztőség: Somogyi uca 22., I. em. Telefon: 23-33. - Kiadóhivatal közlőkönyvtár és jegyiroda: Aradi uca 8. Telefon: 13-06. - Nyomda: Löw uca 19. Telefon: 13-06. Távirat és levélcím: Délmagyarország Szeged

Csütörtök, 1934 január 4.

Ara 12 fillér

X. évfolyam, 2. sz.

ELŐFIZETÉS: Havonta helyben 3.20 Vidéken és Budapesten 3.60, külföldön 6.40 pengő. - Egyes szám ára hétköznap 12, vasár- és ünnepnap 20 fill. Hirdetések felvétele tartja szerint. Megjelentéskor hétévi kivételével naponta reggel

A szövetkezet halála

Talán kötelességünk volna, hogy végignézzünk a szegedi cipőgyár történetén s felkutassuk azokat a tárgyi és személyi okokat, amelyek az összeomláshoz vezettek. Ez a szövetkezet, most azt mondják, összeomlott adósságai sulya alatt. De ez a szövetkezet az önálló existenciák százainak adott munkát, kenyeret, nyugalmat és életcélt. Voltak idők, amelyekben csak kedvezményt, csak előnyt, csak nyereséget látott a vállalat, de azt már nem tudjuk, hogy ugyanabban az időben a szövetkezet tagjai is ugyanilyen mértékben részesedtek a haszonban, az előnyökben és a kedvezményekben. A terhek most rájuk nehezednek s az ő existenciájukat döntik porba. A magyarországi szövetkezeti mozgalom minden erényét és fogyatkozását meg lehetne találni ennek a szövetkezetnek alapításában, működésében, virágzásában és kimulásában. Mennyi személyi harcnak, mennyi kenyér-boxmérkőzésnek vált színterévé ez a szövetkezet, a vezetők hányszor fordultak egymás és egymás kenyere ellen, a vitatkozás hangjai hányszor foglalkoztatták a szegedi közéletet s ezalatt a szövetkezet tagjai szorgalmasan, derékül s becsülettel munkával végezték kötelességüket. Személyi torzsalkodások és érvényesítési kísérletek foglalták le a maguk számára azt az energiát és azt az időt, amit a vezetőknek kizárólag a szövetkezet s a szövetkezeti tagok ügyeinek istápolására kellett volna fordítaniuk. S ha most visszatekintünk a szövetkezet működésére s keressük az összeomlás okait, vajjon kinek nem jut eszébe, hogy a vezetők szakértelmének fokát s a vezetők hivatosságának mértékét kutassa. Gründolni jól tudtak, adósságot csinálni jól tudtak, torzsalkodásban egészen elsőrangú produkáltak, — de cipőgyárat vezetni tudtak-e?

Ez a kérdés, úgy látszik, soha nem volt fontos. Akik az ellenőrzést gyakorolták, azok egész más szempontból teljesítették feladatukat. A cipőgyárnak voltak olyan vezetői, akik, amikor átvették a vezetést, a lakkbőrt nem tudták megkülönböztetni a bagariától. Ha a tájékozatlanság s a szakértelem hiánya hivatottá tesz valakit nagyipari vállalkozás vezetésére, akkor nem mondhatja senki azt, hogy hivatlanok vezették a szövetkezetet. S ilyen vezetés és ilyen irányítás mellett milyen horribilis hitelt élvezett ez a cipőgyár. A szegedi kisiparosok tönkrementek, mert nem volt annyi pénzük, hogy anyagot tudtak volna beszerezni s ez a szövetkezet százezrekre menő hitelt élvezett. Amit a kormány a pénzéből dáriusi korszakában az iparpártolásra s iparpártolás ürügyével kortescélokra szánt, azt nem a rászorult kisiparosok élvezték, hanem protekcionált szövetkezetek. A szövetkezeti forma mindig jó volt arra, hogy a kisiparnak megszavazott támogatást a kisiparosoktól elvonja. Mint ahogy a tyukkölcsönöket nem a tyukok kapták, épen úgy a kisipari hitelek sem a kisiparosoknak jutottak. Ezt a szolgálatot kitűnően betöltötték a szövetkezetek. A szövetkezet odaállott az utalványozó kormány és a kisiparos közé. A szövetkezeti forma a legkedvesebb társulási formája a mai kormányzatnak s a tegnapi kormányzat szellemének. A szövetkezeti forma segítségével akar-

ták átforgatni az egész gazdasági életet. A profitéhes részvénytársaság helyébe az altruista szövetkezetet akarták tenni. S mindennek megvalósítására a szövetkezet alkalmas formáció is volt, csak az volt a baj, hogy még a szövetkezeti gondolatot is kompromittálták azzal, ami a magyar szövetkezetek életében az infláció részeg korában végbement. A szövetkezetek tönkrementek, de az igazgatósági tagok jól éltek. Ez volt a magyar szövetkezeti politika, ezt a politikát választották a magyar gazdasági élet „áthangolására”, ez a szövetkezeti mozgalom szolgált eszközül a maguk politikai és társadalmi felfogásának a gazdasági életben való érvényesítésére.

Ámde — megbukott ez a felfogás és megbuktak a szövetkezetek. Ha ennek csak az lenne a következménye, hogy a szövetkezet igazgatósági tagjaiból szellemi szükségmun-

kások lettek, akkor még ki tudnánk heverni a csapást. A sokkal nagyobb baj az, hogy felémésztették azt a pénzt s annak a pénznek tizszeres összegét is, amit a legközelebbi ötven évben a magyar állam erre a célra fordíthat és hogy ártatlan, szorgalmas, tisztességes, bizakodó dolgozók esnek áldozatul ennek a katasztrófálisan drága kísérletezésnek. A szegedi cipőszövetkezet tagjainak küzdelmében mi nem tudunk igazságot tenni, de nem tudjuk megtagadni részvétünket azoktól, akik egész életüket a szövetkezet felvirágoztatására áldozták, akik soha nem tettek mást, csak dolgoztak becsülettel és dolgoztak hűségesen s most eladják fejük felől a tetőt s kezük alól a munkaeszközöket. Ez az eljárás a magyar szövetkezeti mozgalomnak s a közelmúlt szövetkezeti mozgalmak vezetőinek súlyos ítéletét tárja a nyilvánosság elé.

Ujabb politikai meglepetések Bukarestben

Az Angelescu-kormány lemondott, az új miniszterelnök: Tatarescu

Tovább folytatják a vassgárdisták letartóztatását — Constantinescu újabb vallomása a merénylőről

Bukarestből jelentik: Az a feltevés, hogy Titulescu állásfoglalása folytán elkerülhetetlenné válik a kormányváltás, valóra vált.

Angelescu miniszterelnök szerdán kormányának három napos fennállása után benyújtotta lemondását, amelyet a király elfogadott.

Közvetlenül a lemondás elfogadása után a király Tatarescu Györgyöt hívatta magához, aki Duca alatt a kereskedelmi és ipari minisztériumot vezette.

A király Tatarescut bizta meg a kormányalakítással,

aki azonnal letette a miniszterelnöki esküt és nyomban átnyújtotta az uralkodónak a kormánylistát, amely azonban még nem teljes. A külügyi tárca betöltéséről még nem történt döntés.

Titulescu a legújabb hírek szerint uton van Románia felé és valószínűleg csak hazaérkezése után adják tudtul a kormány végleges megalakulását. Ugy látszik, hogy Titulescu befolyása érvényesült Tatarescu megbízatása esetében.

Az egymást követő

politikai meglepetéseket

betetőzte az Angelescu-kormány lemondása, de még nagyobb feltűnést keltett, hogy helyébe Tatarescu kereskedelmi minisztert bizták meg a kormányalakítással. Tatarescu a szabadelvű ifjuság vezetője. Régi katonatiszti család leszármazottja, testvére Tatarescu István ezredesnek, aki nemrégiben kísérletet tett a romániai horogkeresztes párt megalakítására.

Az egész országban

tovább folyik a vassgárdisták letartóztatása.

Brassóban letartóztatták a Vassgárda-szervezet vezetését, köztük Trifu elnököt. Ugyancsak Brassóban letartóztattak egy köztisztviselőt, aki társaságban helyeslően nyilatkozott a Duca elleni merénylőről. Többek között azt mondotta, hogy akárki lesz Duca utóda, ez lesz a sorsa.

Kolozsvárott letartóztattak egy diákot, mert elismerően nyilatkozott a Duca elleni merénylőről.

A Duca elleni merénylet ügyében kihallgatták Jonescut, a Vassgárda constanzai parancsnokát, aki beismerte, hogy

a merényletet Cantacusino lakásán beszéltek meg.

Megállapították, hogy Constantinescu a merénylet előtt Cantacusino lakásán huzódott meg és a merénylet napján utazott Sinájába. A merénylő kihallgatásakor kijelentette, hogy Duca ellen már akkor elkövehette volna a merényletet, amikor Sinájába utazott, de akkor Duca közelében volt Bratianu is, akit pedig a Vassgárda nem akar bántani. Ha akkor követi el a merényletet, Bratianu is feltétlenül megsebesült volna. Szerdán

szembesítették Cantacusino tábornokkal, akit szintén letartóztattak, min értelmi szerzőt.

Constantinescu még előadta, hogyha az általa végrehajtott merénylet nem sikerült volna, Duca akkor sem érte volna meg az újévet.

Duca miniszterelnök hagyatéka között Cantacusino herceg egyik levelét is megtalálták, amelyben azt ajánlotta, hogy

hajlandó elárulni a Vassgárda minden tervét, ha a miniszterelnök ennek ellenében mandátumhoz juttatja

és biztosítja, hogy a parlament egyik alelnöke